

Typeerend voor den dichter is het inleidend gedicht met de verzen:

De ketters van dit lied schliept Gij,
en het slotcouplet:

Verduisterd was hun arme blik
— Vergeef mij als ik dat vergeet —
Maar ik bemin ze omdat ik weet:
Gij hebt ze meer bemind dan ik.

Hier spreekt een religieus gevoel, dat niet rekent met zonde, gerechtigheid, verlossing door Christus' bloed. Uit andere gedichten spreekt dezelfde geest van Gods algemeene liefde, ook voor hen, die Hem geheel verlieten, met huichelaars en onverschilligen (b.v. Vrouw Jansen gaat dood — ondanks enkele zwakke regels, een prachtig gedicht, de Geloovigen, de Kruisvaarders).

Geheel in den trant der Doopersche martelaarslieders is het „Offer des Heeren”, sterker dan de drie Kooien, omdat het minder beredeneerd is. Heel goed is het tweede nog niet uitgegeven gedicht: „Ballade van de vergeefse liefde”, eigenlijk een refrein met zijn stokregel: „Anders was ik, anders ben ik gebleven”, waarin de tragiek van W. de Mérode prachtig gekarakteriseerd wordt.

De kleine verzen kenmerken zich door een eigenaardigen weemoed, die zich uitsprekt in zekeren eerbied voor en verwachting van het kind, dat deze verwaasde wereld misschien nog kan redden.

De herfststemming is geliefd. De vlammenkleur der najaarsbladeren is het symbool der tot stilte gedoemde driften.

En zacht ontgloeien tot zij niets meer dan de
Vurige teek'nen zijn des Allerhoogsten.

Deze bundel bevat de beste gedichten van Muus Jacobse uit zijn eerste periode, toen hij sprak over een nieuw revell, maar het niet kon volhouden, omdat hij de profetische stem miste.

Ik geloof, dat Muus Jacobse stellig iets tot „de gemeente”, zooals hij zijn publiek noemde, te zeggen heeft. Dat hij als dichter betekenis heeft, zeggen deze verzen. De gemeente wordt echter slechts gebouwd door een krachtig geloof, en dan zal zij ook dat belijden voor de menschen. Dat geloof mis ik te veel in dezen bundel, terwijl het aanwezig was, sterk en zuiver in „Vuur en Wind” — b.v. Aan mijn Kinderen. Maar, zooals ik zei, misschien bevat deze bundel daarom vooral de beste der vroegere gedichten, omdat een nieuwe bloei aanstaande is.

Dit bundeltje ziet er prachtig uit. De bekende illustrator N. Bulder sneed er vijf heel mooie houtsneden voor.

De uitgever heeft gelijk: wil men poëzie er bij ons volk in krijgen, dan zorg men voor een uitgave, die een kostbaar bezit is op zichzelf.

H. S.

Amice frater.

Wij moeten het filosofische ei van ds Spier en dr Popma nog wat nader bezien, naar hen luisteren om te weten wat uit die dop in de bloedwarmte van het leven in allen levenskring als kuiken te voorschijn komen mag.

Het ei heet: pluriformiteit van belijden.

En nu het kuiken.

Het gelooven wordt hoogste levensfunctie, die leiding geeft aan het gansche bestaan en zich op geen enkel gebied laat verdringen. Accoord van Putten. Ik dacht zoo, dat dit voor alle menschen, voor paganisten en calvinisten geldt.

Zonder de werking van die geloofsfunctie kan de mensch nergens iets worden, niet denken of niet doen.

Het zal dus nu wel aankomen op den aard en den inhoud van het geloof, en dat zegt ds Spier ook, want, zoo zegt hij, die hoogste levensfunctie beheerscht alle andere levensfuncties, stelt ze alle onder het gezag van het Woord Gods en richt ze alle in den dienst van Hem. Dien wij moeten liefhebben met geheel ons hart en met alle krachten.

Dat is in orde, mogen wij wel zeggen.

Maar wij mogen dan toch zeker niet vergeten, dat het de kerk van Jezus Christus, de ware kerk, van welke onze belijdenis spreekt, is, die dat Woord zuiver en getrouw heeft beleden, dat reine Evangelie verkondigt en dat wij die belijdenis der kerk hebben aangevaard en bezworen voor alle levensverband.

Ik herinner mij tenminste niet, dat ons werd gezegd: bedenkt wel lieve geloovigen, dat het alleen maar een kerkelijke belijdenis is die gij hier voor Gods aangezicht en voor dat van Zijn gemeente belijdt, en dat gij met dit symbool, kerkelijk symbool, niet zoo heel veel kunt uitrichten in het leven buiten de Kerk.

Heel ons leven, in alle levensverband, zoo beloven wij, zou het stempel van dat belijden moeten dragen, er door worden beheerscht, niet maar onze functie, maar ook ons functioneeren, ons leven en werken waar dan ook, en, zoo beloven wij er bij: als wij ons in leer of leven kwamen te ontgaan, dan zullen wij de vermaning en tucht der kerk aanvaarden. Hier werd weer geenerlei beperking vernomen.

Al ons „functioneeren” d.w.z. heel ons levenswerk, zou, om met ds Spier te spreken, het cachet van dat belijden en beloven moeten dragen.

Dit kan ook wel niet anders beteekenen, dan dat wij voor heel ons leven in elk levensverband gehoorzaam zullen leven naar de ordinantiën voor dat levensverband en voor elk ding.

Zooals Calvin het zei: een ordinantie voor den schoenmaker en een voor den barbier. De schoenmaker, die te doen heeft met Gods ordening voor den menschelijken voet, en met die voor het leer; de barbier met de ordening voor kin en baarden, die haren op ons hoofd, die, naar de Schrift zoo wonderlijk schoon zegt, alle bij God geteld zijn. Daar is geen ding zoo klein, dat Zijne aandacht kan ontsnappen, wijl Hij het toch heeft geschapen en het draagt door het Woord Zijner kracht.

Maar al deze ordinantiën en onze oplettendheid in alles, in het kleine zoowel als in het groote, in de schoenmakers-werkplaats zoowel als in den barbierswinkel, zullen alleen dan goed in haar wezenlijke betekenis voor ons duidelijk worden, als wij willen wandelen in het licht van Gods Woord, de lamp voor onzen voet en het licht op ons pad, dat Woord, zooals de ware kerk dat heeft mogen belijden de eeuwen door.

Hoe kan nu ds Spier zeggen, dat de schoenmaker mag verklaren: ik ben schoenmaker bij de gratie Gods, zoo zegt hij het Calvin na, maar als schoenmaker geen lid van de geïnstitueerde kerk? Natuurlijk hij is geen lid der kerk omdat hij schoenmaker is, maar hij is zulk een waarachtig, geloovig en gehoorzaam schoenmaker, omdat hij lid is van de kerk, de geïnstitueerde kerk, die hem leerde getrouw te belijden en getrouw daarnaar te leven en hem ook daarin gadeslaat als een trouwe Moeder haar kind, en hem zal vermanen, als hij zich eens, wat zoo licht gebeuren kan, in zijn leven zou misgaan. En als hij een bedrijfsgeenoot zoekt, een knecht vraagt, zal hij niet informeerden, of die knecht dezelfde visie heeft op den doop als hij, hij zal kijken naar de getuigschriften, of die man eerlijk is en getrouw en zijn vak kent. Dat is waar. Maar — hij zal toch allerminst tot dien bedrijfsgeenoot zeggen: zie eens, onze visie op den doop geldt hier niet in mijn schoenmakerswerkplaats.

U dient dat wel goed te begrijpen.

Wie zou zulk een onzin uithalen? Of het moest zijn een synodocratisch schoenmaker, die geen vrijgemaakte als knecht zou willen hebben. En iets daarvan schijnt de antirevolutionaire partij boven het hoofd te hangen, aangezien de leider dier partij decreeteerde dat over alle dingen in die partij mag worden gesproken, alleen niet over de kerk en wat daarin geschiedt.

Ja, als men zoo iets begint, werpt men alle deuren den getrouwen belijder der belijdenis voor de neus dicht.

Merkwaardig is, dat juist het sacrament door ds Spier als iets specifiek kerkelijks wordt geacht, dat buiten het leven staat.

Als ik het dankgebed in het doopsformulier lees, en men bouwt daar allerlei wonderlijke dingen op, die er niet in staan, dan dacht ik, dat daar juist wel in stond, de bede dat dit nu gedoopte kind „onder onzen eenigen Koning en hoogepriester, Jezus Christus, in alle gerechtigheid moge leven en vromelijk tegen de zonde, den duivel en zijn gansche rijk strijden en overwinnen moge”. Nu, de zonde en de duivel vinden wij zeker in alle levensverband en daarom zou het dwaas wezen, als wij onzen doop en dat gebed maar ergens vergaten, of op non-activiteit lieten stellen, zooals ds Spier dat wil.

Ik wil hier een paar vragen stellen.

De eerste is deze: waar ter wereld, op welk terrein en in welk levensverband ook kan een kind Gods maar een titel of jota van zijn belijdenis, die het heeft mogen belijden, missen?

Ds Spier zegt: die belijdenis leert hem zeker, dat God de Oorsprong is van alles en de bron van alle gezag.

Dat zal ook de paganist wel willen belijden. Hij zal er niet veel moeite mee hebben.

Maar de Christelijke wereld rust op de belijdenis, dat onze God de Drieëenige God is, in Wiens Naam wij gedoopt zijn.

Kan de maatschappij of de staat, als het er op aankomt 't doen zonder de belijdenis in art. I van de Ned. geloofsbelijdenis, dat er een eenig God is? Zonder de belijdenis in de artikelen drie tot zeven omtrent het Woord Gods, van de artikelen acht en negen omtrent de Drieëenheid Gods, de artikelen tien en elf, die omtrent de schepping en onderhouding aller dingen, die over onzen val, over den Heere Jezus Christus en Zijn werk, over de heiligmaking en de goede werken, inzake de ware en valsche kerk, de sacramenten, den staat en het laatste oordeel?

Nu zegt ds Spier: maar hij kan daar niet mee volstaan in het leven, voor zijn werk in alle levensverband, elk met zijn eigen aard en wet. Dat zal waar zijn. Zijn belijden moet zijn leven dragen. Hij moet kunnen schoenmaken en smeden en barbieren en bakken en wijsbegeerte studeren enz. Maar al weer: wat moet hij van het belijden, dat hij voor God en Zijn gemeente voor gansch zijn leven bezworen heeft, en dat nog elken Zondag weer doet, buiten werking stellen, om naar Gods Woord te kunnen leven en werken?

Ik ga verder met vragen.

Als het Woord Gods na den Pinksterdag het leven

ingaat, kent de kerk haar opdracht, door den Koning der kerk haar gegeven: predik het Evangelie en doop. Op Woord en sacrament berust heel de christelijke beschaving.

En als de kerk het Woord vervalscht en, wat het sacrament aangaat, het tekenen zet op de plaats der betekende zaak — wat nu door de synoden van 1942 e. v. opnieuw geschiedde — dan wandelt heel het leven, dan raakt alles in wanorde; dan heerscht straks overal de revolutie.

Als Michelet, ja zelfs hij, vertelt hoe Augustinus tegenover Pelagius de predestinatie handhaaft, dan zegt hij: daarmee verdedigde hij heel het Christelijk leven.

Als Calvin in de Reformatie weer getrouw naar het Woord mag belijden van zonde en genade, denkt hij er alleen maar aan, om gehoorzaam in dat belijden te zijn voor gansch het leven, maar Groen en Kuiper constateeren, dat daarmee het fundament werd gelegd voor al onze constitutioneele vrijheden.

Als onze vaders in 1618 en '19 de canones van Dordt opstellen en voor heel de wereld belijden, reddend zij toen niet hun vaderland, nauwelijks nog uit den druk van Paus en wereldmacht ontkomen? Als de Remonstranten hadden gezegevierd, laat ds Spier dan eens berekenen waar zijn kerk, dr Popma waar zijn school, de antirevolutionaire leiding, waar haar partij zoude zijn.

Telkens heeft het belijden der kerk heel het leven gered, het behouden, het opgevoerd tot die hoogte, die bij gehoorzaamheid, ons altijd weer moet verbazen. God zegent het getrouw handhaven van hetgeen Hij ons in Zijn Woord leerde omtrent Zijn Woord en sacrament.

Vraag ik mij nu af, hoe ds Spier komt tot dit misproduct van pluriform belijden, dan schijnt het mij toe, dat het ontleend is aan de wijsbegeerte der wets-idee.

Mocht dit naar waarheid het geval zijn, dan heb ik mij, en velen met mij, wel heerlijk vergist, dat daarin veel goeds zou zijn.

Want hier wordt dan de geloofsfunctie gestempeld telkens naar het levensverband. Het heet zelfs, dat, als wij als leden der kerk ons geloof belijden dat een louter geloofskarakter heeft. Puur pistisch. Niet ethisch of juridisch of aesthetisch.

In den staat wordt het belijden staatsburgerlijk en juridisch gestempeld en zoo voort.

Wat is toch dat puur, dat louter geloofskarakter?

Wat geschiedt hier anders, dan dat weer wordt onderscheiden tusschen zoo iets als natuur en bovennatuur?

Als waar zou zijn, wat ds Spier hier orakelt, dan is de Calvinistische wijsbegeerte geworden tot een zeker supra-naturalisme, dat nog geen tijd heeft gehad puur deïsme te worden.

Wat zou dat een diepe val zijn!

Ik kan nog niet gelooven, dat men op dit pad, ter wille dan van de practijk zou willen voortgaan, om aan de gevolgen van de booze daad der synoden, die alle christelijke levensverband hebben stukgemaakt, ja waarlijk, te ontkomen. Dan zou men, om zulks te doen, ook alle belijden in de wereld moeten stukmaken.

Ik hoop van harte en ik bid er om, dat God de Heere ons moge behoeden voor dit ondermijnen van belijdenis en tucht en zeg: laten wij toch waarlijk, aan beide zijden van de getrokken scheur, wakker worden, opdat wij het gevaar mogen zien en behouden blijven.

Met hartelijke groeten en heilbede uw toegenegen
MARNIX.

— ADRESSEN. — IJSSELMUIDEN, Kerkeraad: J. A. Roukema, IJsselmuiden.

— HARDERWIJK. Ook hier kon her-instituëering van de kerk plaats vinden. Een 2-tal gezinnen maakte zich vrij en sloot zich aan bij een groep van 4 gezinnen en enige alleenstaande personen, welke elders vrijgemaakt, zich hier gevestigd hadden en tot nu toe inwoning hadden genoten te Ermelo. Den 7en Dec. vond verkiezing van ambtdragers plaats, den 21en Dec. werden 2 ouderlingen en 1 diaken in het ambt bevestigd door Ds Stam van Ermelo. De kerk te Harderwijk telt momenteel 18 belijdende leden en 24 doopleden. Scriba is br. A. A. v. d. Dusen, Stationslaan 11. De diensten worden gehouden in het kerkgebouw van de Protestantenvond, Stationslaan hoek Verkeersweg, om 8.30 en 3 uur. Onder Harderwijk ressorteeren het sanatorium Sonnevand en een 3-tal kazernes.

— MIDDELSTUM, 2 Jan. 1948. Alhier is in het afgelopen jaar geprobeerd in de A.R.-Kiesvereniging, de breuk die er ligt door de kerkelijke gebeurtenissen, over het geheele leven, te bezien bij het licht van Gods Woord en de belijdenis. Maar daar het bleek dat men dit van Synodale zijde niet wilde, is de noodzaak gebleken om een Geref. Kiesvereniging op te richten in geloofsgehoorzaamheid.

Zoo is hier dan heden een vereniging met 30 leden (mnl.) waaronder 5 bestuursleden als volgt: H. van Maar, halte Middelstum, voorz.; H. Hoek Sr., secr.; Jac. Grasdijk, penm.; J. Veldman, alg. adj. en K. Steendam, allen te Middelstum.